

srečen; narava ga je tako obsula z vsakovrstnimi darovi, s telesno lepoto in močjo, z dušnimi zmožnostmi, s časnim bogastvom i. dr., da je pač gotovo le malokomu sreča tako



Kip sv. Janeza Ev. v hrenoviški župni cerkvi.

milo sijala, kakor njemu. A po smrti je bila osoda njegovim delom čudovito neusmiljena. Samo sedem je še njegovih pristno ohranjenih del, vsa druga so hitro prominula, le iz po-

snetrov jih še poznamo. — Njegova najslavnejša podoba je „Cenacolo“ (Zadnja večerja). Slikal jo je za obednico v dominikanskem samostanu „Santa Maria delle Grazie“ v Milanu. Dolgih šestnajst let je uporabil za ta velikanski umotvor, ki zavzema celih 28 čevljev široko steno. Ko se je bil samostanski prijor pritožil pri vojvodu, da Leonardo tako počasi dela, zagovarjal se je slikar duhovito, rekoč: „Kako bi mogel hitreje delati? Dva obraza mi vedno manjkata: Jezusov, katerega na zemlji ne morem iskati in katerega tudi v domišljiji ne morem pogoditi, da bi izrazil na njem nebeško lepoto in božji značaj. Drugi obraz, za kateri nimam vzorca, je Judežev, zakaj ni mogoče naslikati glave, v kateri se je rodilo izdajstvo Izveličarjevo kljub tolikim prejetim dobrotam. Hočem tak obraz še nekaj časa iskati; ako ga pa ne najdem, uporabim za to obraz sitnega prijorja.“ Leta 1499. je to sliko dovršil. Mojstersko delo je; mnogi pravijo, da je to najsijajnejši in najznamenitejši slikarski umotvor, kar jih je do takrat ustvarila človeška roka. Znana je obče. Vidiš jo v borni koči pobožnega siromaka, a ravno tako tudi med dragocenim krasom kraljevih dvoran; otrok, ki je prejel prvo sveto obhajilo, praznuje najlepši dan svojega življenja, dobil je od blagega gospoda kateheta to sliko za spomin, ter jo hrani odslej celo življenje kot najdražji cvet iz mladostnih let. Ni morebiti slike, ki bi bila tako razširjena, kakor je ta. Razume jo vsakdo. Njen prizor je znan, prosto posnet iz evangelija: Jezus sedi s svojimi učenci pri zadnji večerji. Umetnik je uprizoril oni tragični trenutek, ko večni Učenik izgovori nečuvvene, grozne besede: „Ne kd o izmed vas me bo izdal.“ Kakšna čustva se polasté razburjenih apostolov? Kakor bi bilo z jasnega neba treščilo med nje! Tu je imel slikar ugodno priliko, izražati osebni značaj in vso notranjost na različnih obrazih. Groza, strah, strmenje, dvomi . . . na teh, — radovednost, tiho opazovanje, notranja jeza na drugih. Kolikor razlike v notranjem gibanju, toliko različen odsev na licih! In vendar je Leonardo čez vso to sliko razlil tako jednotno harmonijo, da je celota izborna, ravno tako blagodejna, kakor orjaška in veličastna. Franc I., kralj francoski, je bil tako vnet za to sliko, da je dolgo premišljeval, kako bi celo steno, tudi celo samostansko poslopje s sliko dal prepeljati na Francosko. O, da bi bil to le storil! Morebiti bi bila slika še dosedaj sveže ohranjena. Samostan v Milanu je namreč večkrat preplavila povoden, ki je segala gori do slike Leonardove in tako sčasoma skoraj popolnoma uničila občudovanja vredno delo. Le iz kartonov Leonarda samega in njegovih učencev